

הצעות לשיחה ודין בעקבות קריאת הספר "אמא אל תבואי" (הוצאת "כתר")

מאת: רבקה מגן

המטרה:

פיתוח תרבות השיחה והדין בעקבות קריאת סיפור עלילתי להעשרת חווית הקריאה, העמקתה והפנמתה.

חלק א': הצעות לשיחה ודין לאחר קריאת כל סיפור בנפרד (ראה טבלה).

חלק ב': הצעות לשיחה ודין לאחר קריאת הספר כולו.

חלק ג': אנו יוצרים בעקבות הספר (בציור, כיוור, המחזה, הסרטה, חיבור שירים, יצירה מוסיקלית, ריקוד, חידון).

הערה:

חלק מההצעות מתאימות גם לפעילות של כתיבה ספרותית-יצירתית.

חלק א': הצעות לשיחה ודין לאחר קריאת כל סיפור בנפרד

1. חבר ראשון ליעל

- א. חברי/חברתי הטובה, ספרו.
- ב. חברה/ה הפתיעה אותי
- ג. חברה/ה אכזבה אותי, ספרו.
- ד. תקרית בין חברים בכיתתי - ספרו.
- ה. מסיבה כיתתית שנחרטה בזכרוני, ספרו.
- ו. התכונות הבולטות של יעל, גיבורת הסיפור.
- ז. במה שגתה יעל?
- ח. דף מהיומן האישי של אור לאחר התקרית במסיבה.
- ט. דף מהיומן האישי של תומר לאחר התקרית במסיבה.
- י. השיחה הראשונה בין יעל לעמית, העלו בדמיונכם.
- יא. האם עברתם מצב של התלבטות קשה? ספרו.
- יב. לא השגתם דבר בו רציתם מאד, ספרו.
- יג. רגש הקנאה - הביעו דיעה.
- יד. קטע שריגש אתכם במיוחד

- טו. שיא העלילה
 טז. אהבתי בסיפור את הדימוי של..
 יז. לא אהבתי בסיפור את הדמות של..
 יח. רגעים בסיפור: של אושר, שמחה, עצב, החלטה, הפתעה, פעולה, השלמה, התלבטות, הקלה.
 יט. המסר או האמירה (מה אנחנו לומדים מהסיפור)
 כ. הסיפור מצא חן בעיני...
 כא. הסיפור לא מצא חן בעיני..

2. אמא אל תבואי

- א. "הצטערתי על מה שאמרתי" ספרו.
 ב. תקרית בינכם לאמא ואבא עליה התחרטתם.
 ג. ספרו על ארוע שהתרגשתם לקראתו ואחריו נשאתם עצובים כמו שקרה לתאיר.
 ד. דף מהיומן האישי של תאיר, יום אחרי הפסטיקף
 ה. מדוע נתנה הסופרת את השם "תאיר" לגיבורת הסיפור?
 ו. דרך ההתמודדות של אמא של תאיר היא לנו דוגמה ל..
 ז. התכונות הבולטות של תאיר. התכונות הבולטות של אמא של תאיר.
 ח. אמא של תאיר מספרת...
 ט. אבא של תאיר מספר...
 י. השתתפתי בחגיגת בת המצוה של תאיר...
 יא. כתבו מכתב דמיוני לתאיר
 יב. כתבו מכתב דמיוני לאמא של תאיר.
 יג. ארוע מסביב למדורה בו השתתפתי..
 יד. פגשתי בעיוור...
 טו. רחמתי על ...
 • ריחמו עלי... ספרו.
 טז. דעתכם על הכותרת של הסיפור.
 יז. קטע שריגש אתכם במיוחד
 יח. שיא העלילה
 יט. אהבתי בסיפור את הדימוי של..
 כ. לא אהבתי בסיפור את הדמות של ..
 כא. רגעים בסיפור: של אושר, שמחה, עצב, החלטה, הפתעה, פעולה, השלמה, התלבטות, הקלה.

כב. המסר או האמירה (מה אנחנו לומדים מהסיפור)

כג. הסיפור מצא חן בעיני...

כד. הסיפור לא מצא חן בעיני...

3. שיעור בחשבון

א. יום לימודים ראשון בשנת לימודים חדשה - תארו.

ב. המקצוע האהוב עלי...

ג. המקצוע בו אני מתקשה...

ד. "מורה טוב מורה לחיים" תארו...

ה. כשקיבלתי את טופס המבחן חשכו עיני... ספרו.

ו. נכשלתי במבחן...

ז. הצלחתי במבחן...

ח. שיחה בין המנהל למפקח בסוף השנה על הכתה "המצטיינת" בחשבון.

ט. שיחה בין אבא של רועי ואמא ביום קבלת תעודת המחצית של רועי

י. אהבתי בסיפור את...

יא. דף מהיומן האישי של רועי עם קבלת התעודה של סוף השנה.

יב. המורה שריג מספר...

יג. מנהל ביה"ס מספר...

יד. דף מהיומן האישי של שי לאחר מבחן המחצית השניה

טו. לא הצלחנו לגלות מי אשם..

טז. הצלחנו לפענח את התעלומה הכיתתית

יז. קטע שריגש אתכם במיוחד

יח. שיא העלילה

יט. אהבתי בסיפור את הדמות של..

כ. לא אהבתי בסיפור את הדמות של..

כא. רגעים בסיפור: של אושר, שמחה, עצב, החלטה, הפתעה, פעולה, השלמה, התלבטות, הקלה.

כב. המסר או האמירה (מה אנחנו לומדים מהסיפור)

כג. הסיפור מצא חן בעיני...

כד. הסיפור לא מצא חן בעיני...

4. קיקו

א. יש לי חית מחמד, ספרו.

- ב. בקרתי בגן החיות ושעה ארוכה עמדתי מול הכלוב של ה ...
- ג. בקרתי אצל וטרינר
- ד. פעם ראיתי תוכי..., תארו.
- ה. אורח החיים של התוכים ואורך חייהם. חקרו ותופתעו
- ו. לו היה לכם תוכי איזה שם הייתם נותנים לו?
- ז. הקשר בינכם לאחים/אחיות בוגרים, ספרו.
- ח. אחי/אחותי סמך/כה עלי
- ט. ספרו.
- י. דף מהיומן האישי של עידו לאחר היום בו התגיס אחיו לצה"ל.
- יא. "כשאחי, (אחותי) התגיסו לצה"ל". ספרו.
- יב. התכונות הבולטות של עידו גיבור הסיפור.
- יג. נעלבתי... ספרו.
- יד. קטע שריגש אתכם במיוחד
- טו. קטע שריגש אתכם במיוחד
- טז. שיא העלילה
- יז. אהבתי בסיפור את הדימוי של ..
- יח. לא אהבתי בסיפור את הדמות של ..
- יט. רגעים בסיפור: של אושר, שמחה, עצב, החלטה, הפתעה, פעולה, השלמה, התלבטות, הקלה.
- כ. המסר או האמירה (מה אנחנו לומדים מהסיפור)
- כא. הסיפור מצא חן בעיני ...
- כב. הסיפור לא מצא חן בעיני ..

חלק ב': הצעות לשיחה ודין לאחר קריאת הספר כולו

- 1. אומרים שספר הוא טוב:
 - א. כשהוא מעורר סקרנות ויש בו מתח ועניין.
 - ב. כשהגיבורים אמינים ואפשר להזדהות אתם.
 - ג. כשהסגנון בהיר וקולח.
 - ד. כשיש לו מסר המעורר אותנו למחשבות, ואנו ממשיכים לחיות עם הספר גם לאחר הקריאה.
 - ה. כשהוא יפה בעיצובו החיצוני.
 - ו. כשהוא יצירה של אמת.

2. חשבו על הספר "אמא אל תבואי" במושגים שהובאו לעיל, ונסו לענות על השאלה: האם הספר הוא טוב? נמקו.

3. מה משותף לכל הסיפורים בספר?

4. סיפור שאהבתם במיוחד? - נמקו.

5. אילו הייתם צריכים לבחור באחד הסיפורים כמועמד לפרס - באיזה סיפור הייתם בוחרים?

6. ארוע או מצב באחד הסיפורים, שגרם לכם להתרגשות מיוחדת.

7. הנושא:

כסופר בוחר את הנושא לסיפור שלו הוא משתדל שהנושא יהיה: לא שגרתי, אחר, מיוחד, מקורי, מעניין ומסקרן.

האם הנושאים שהסופרת בחרה לסיפורים שלה מתאימים לנאמר לעיל? נמקו.

8. הכותרת:

התפקיד של הכותרת הוא לסקרן אותנו ולמשוך אותנו אל תוך הספר או הסיפור.

א. האם הכותרת של הספר והכותרות של הסיפורים עונות על דרישה זו? נמקו.

ב. אם אתם חושבים שכותרת מסוימת בספר אינה מתאימה לעלילה הציעו כותרת אחרת.

ג. על מה חשבתם שיסופר בסיפור כשקראתם את הכותרת? האם הציפיות שלכם התאימו

למסופר?

9. הפתיחה:

גם הפתיחה צריכה לסקרן ולמשוך אותנו אל תוך הספר.

מה צריך להיות אופי הפתיחה בסיפור? מה משותף לכל הפתיחות של הסיפורים בספר זה?

הציעו פתיחות נוספות ואחרות לסיפורים.

10. הדמויות בספר:

בספר דמויות מרכזיות, דמויות משניות ודמויות רקע.

דמויות מרכזיות = הדמויות שבלעדיהן לא תיתכן העלילה.

דמויות משניות = דמויות הקשורות לדמות המרכזית ותורמות להתפתחות העלילה.

דמויות רקע = דמויות המוסיפות גוון לעלילה, אבל היא תתכן גם בלעדיהן.

אפיון הדמות נעשה ע"י הסופר באמצעות: תאור הצורה החיצונית, הלבוש, שפת הגוף,

ההתנהגות, הדעות, המעשים, ההתמודדויות (מאבקים פנימיים ומאבקים חיצוניים) ההשגים שלה,

הקשיים שלה, היחס שלה לחברה, היחס של החברה אליה ועוד.

דין:

א. לו יכולתם לפגוש את אחת הדמויות בספר, באיזו דמות הייתם בוחרים?

ב. מה היתה השאלה הראשונה שהייתם שואלים אותה?

ג. שאלות אחרות? דמיינו את מהלך השיחה.

ד. מי מהדמויות הייתם בוחרים לכם כחבר?

- ה. אתם עיתונאים המראיינים את אחת הדמויות (לפי בחירתכם): מרכזית, משנית או דמות רקע 1. לעיתון 2. לשידור חי בטלוויזיה. מה תשאלו אותה?
- ו. פתחו דו שיח (בזוגות) בין שתי דמויות מאותו הסיפור (או דמויות מסיפורים שונים בספר זה).
- ז. האם גיליתם תכונות משותפות בין דמויות שונות מסיפורים שונים בספר זה?
- ח. אחת מהדמויות בסיפורים מספרת על עצמה.
- ט. זווית הראיה (נקודת מבט) לאותו מקרה של דמויות שונות בסיפורים.
- י. פגישה עם אחת מהדמויות המרכזיות: "יעל, תאיר, רועי, עידו" כעבור שנים אחדות (בחרו את מספר השנים).
- יא. התאימו את התכונות במאגר הבא לדמויות המופיעות והוסיפו תכונות למאגר.

11. מאגר תכונות:

מתאימים לזכר או לנקבה:

- אלים, רגיש, מצפוני, תככן, מתייסר, עצמאי, יוזם, עומד על זכויותיו, אמיץ, מתלבט, חכם, אוהב בעלי חיים, מתלהב, אדיש, מתחשב, דבק במטרה, אנוכי, פתוח, סגור, נחוש, פזיז, אחראי. לכל סופר אופי כתיבה משלו: סגנון, בחירת הנושאים, שימוש בדמיון ובמציאות וכדומה.
- א. מה מאפיין את הכתיבה של רבקה מגן?
- ב. מה השאלות שהייתם שואלים את הסופרת לו פגשתם אותה?
- ג. כתבו מכתב לסופרת שבו אתם מזמינים ממנה סיפורים נוספים. הסבירו לה בדיוק למה אתם מצפים.
- ד. ההרגשה שלכם והמחשבות שלכם לאחר קריאת הספר.
- ה. האם אתם מכירים ספרים אחרים של הסופרת?
- ו. האם אתם מכירים ספרים או סיפורים של סופרים אחרים העוסקים בנושאים הלקוחים מחיי בית הספר?
- ז. אם אתם רוצים לדעת פרטים נוספים על הסופרת או סופרים אחרים חפשו בלקסיקון אופק לספרות ילדים בהוצאת "זמורה ביתן", ובספר "סודות של סופרים" מאת פרופסור מירי ברוך הוצאת "קוראים".

12. אתם קוראים בספר עם ההורים:

- א. קראו עם ההורים סיפור שאהבתם בספר וספרו: על מה שוחחתם לאחר הקריאה המשותפת?
- ב. הביאו את ההתרשמות של ההורים לכתה, אם היתה להם ביקורת, ציינו אותה.
- ג. "כשהיינו ילדים" - ראינו את ההורים על ארועים בילדותם המתאימים לכתובת סיפורים. ספרו לחבריכם. הכינו המחזה עם ההורים, בעקבות הסיפורים.

ד. הזמינו את ההורים לכתה בעקבות הקריאה המשותפת. התחלקו לקבוצות עבודה מעורבות (הורים - תלמידים) מצאו משימה לכל קבוצה ולאחר עבודה משותפת - דווחו.

13. איורים:

- ה. מה דעתכם על האיורים בספר ועל העטיפה?
- ו. אלו איורים מצאו חן בעיניכם? - נמקו.
- ז. האם תרמו האיורים להבנת התוכן ולהנאה מהספר.

חלק ג' - אנו יוצרים בעקבות הסיפורים:

(בציור, כיור, המחזה, כתיבת תסריט, צילום בוידאו, יצירת קומיקס, תחרויות, חידונים וכיו"ב).

- א. אם אתם אוהבים לצייר:
- ב. ציירו דמויות המופיעות בספר.
- ג. ציירו תיאורים המופיעים בספר.
- ד. ציירו ציור צבעוני הקשור לאחת העלילות.
- ה. הדביקו על קרטון והפכו לפאזל.
- ו. ציירו כל ציור אחר העולה בדמיונכם.
- ז. ציירו עטיפה אחרת לספר (קדמיות או אחוריות).
- ח. ציירו פרסומת לספר.
- ט. ערכו תערוכה של ציורים הקשורים בסיפור או תערוכה של מוצרי כיור הקשורים בסיפורים.

14. המחזה:

המחיצו את הסיפורים. חלקו תפקידים והעלו קטעים מהסיפורים (או סיפור שלם), התאימו תלבושות וחברו מנגינות לליווי או השתמשו במנגינות המתאימות לאוירת הסיפורים. המחיצו גם בפנטומימה או בתיאטרון בובות. הכינו את תיאטרון הבובות ואת הבובות בעצמכם. תפרו להן תלבושות והציגו.

צלמו את ההמחזות בוידאו.